

ANMELDELSER

OLAV CHRISTENSEN: *Bibliografi over sønderjydske Slægtstavelitteratur*. (Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland, Nr. 11.) [Tønder 1949].

Ethvert hjælpemiddel i den genealogiske forsknings tjeneste vil på forhånd være sikret interesse og taknemmelighed ikke alene fra fagets mange udøvere, men også i bibliotekskredse landet over, hvor efterspørgselen efter genealogisk litteratur jo ikke indtager den ringeste plads i arbejdet. Kommune-fuldmægtig Olav Christensen, der hører til Sønderjyllands virksomme personalhistorikere, har nu som led i Historisk Samfund for Sønderjyllands fortræffelige publikationsserie udgivet en bibliografi, der på udmærket måde afløser Th. O. Achelis' vanskeligt erholdelige oversigt i *Die Sippe der Nordmark* (1942) og supplerer Johan Hvidtfeldts oversigt: *Slægtshistoriske studier i Sønderjylland* (samme serie, nr. 9). Det er et ikke ringe stof, forfatteren har været igennem, som stikprøver viser med stor omhyggelighed, og oversigten her vil ved den analyse, der er foretaget af samlingsværker og tidsskrifter spare forskerne af det sønderjyske område for mangt forgæves opslag; om bibliografien er fuldstændig indenfor sine rammer vil først den nærmere benyttelse kunne vise; forfatteren er selv klar over, at det navnlig for Sydslesvigs vedkommende har været et handicap at sidde på Haderslev Centralbibliotek, hvortil ganske vist meget, men ikke alt har kunnet lånes. Bibliografiens hovedområde er de slægter, der med rod i Sønderjylland har levet deres liv i landsdelen, men dertil har forfatteren føjet slægter, hvis (danske) stamfader er født i Sønderjylland, samt sådanne egnsfremmede slægter, af hvilke grene har levet og virket mellem Kongeåen og Ejderen.

Som tillæg meddeler forfatteren en såre værdifuld oversigt over håndskrifter og dupliserede stamtavler i Landsarkivet i Åbenrå, samt de i Paul Hennings' *Slægtsforskning* (1933) og i *Zeitschrift für niedersächsische Familiengeschichte* (1931) meddelte lister over de Mollerske genealogier.

ALBERT FABRITIUS.

Frederiksberg Kommunebiblioteker. Katalog over genealogisk Samling. Tillæg 1. April 1944-31. December 1950. Kbh. 1951.

Til det analytiske Katalog over den genealogiske samling, som Frederiksberg Kommunebiblioteker udsendte i 1944 (se Ph. T. 11.V. 260 ff.) har Biblio-

tekerne nu udsendt et tillæg som ordningsmæssigt naturligt slutter sig til hovedkataloget, hvis nummerering er fortsat her. Nu som for glæder man sig i fagkredse over den store interesse, der fra Frederiksberg Kommunebibliotekers side lægges for dagen overfor den genealogiske litteratur, og man er Bibliotekerne megen tak skyldig for den hjælpende hånd, der her rækkes forskningen i det daglige arbejde. Tillæget omfatter foruden den ikke ringe tilvækst både af ældre og nyere litteratur på området, som Bibliotekerne i de mellemliggende år har erhvervet, en fortsættelse af den analysering af slægts-historisk stof, som rummes i den øvrige bogbestand, en udskrivning, der her er udvidet til at omfatte slægter fra hele det gamle danske monarki (de skånske landsdele dog undtaget). Af betydning er det også, at man har påbegyndt en mikrofotografering af de stamtavler, som man ikke længere kan erhverve; fortsætter man på denne måde, ser det ud til, at Frederiksberg Kommunebiblioteker vil blive et hovedcentrum for benyttelsen af den genealogiske litteratur i fremtiden til aflastning af Det kongelige Biblioteks efterhånden stærkt slidte bogbestand.

ALBERT FABRITIUS.

Kirkelig Haandbog 1951. 8. Udgave. Redigeret af PAUL NEDERGAARD. Kbh. 1951. (592 S.). (I Kommission O. Lohses Forlag).

Den flittige Personalhistoriker og Bearbejder af den kirkelige Statistik, Pastor Paul Nedergaard har udsendt en ny – den 8. – Udgave af sin stærkt benyttede „Kirkelig Haandbog“. Idet vi henviser til 11. R. V, 1–15, hvor der er givet en almindelig Karakteristik af dette Værk set paa Baggrund af tidligere „Geistlige Stater“ o. l., skal her blot bemærkes, at de samme Fortrin, som kendetegnede den foregaaende Udgave (1947) genfindes i den nye.

Rygraden i Haandbogen udgøres vedblivende af de tre Hovedrubrikker: Oversigten over de danske Præsteembeder, den alfabetiske Fortegnelse over danske Teologer og Præster samt Afsnittet „Kirkeretslige Oplysninger“ (tidligere kaldt „Vejledning for Præsten i hans Embedsgerning“). I personalhistorisk Henseende er særlig andet Hovedafsnit af Betydning.

Forøvrigt er der rundt om i den nye Udgave foretaget en Del Ændringer med Hensyn til Stoffet. Eksempelvis kan nævnes, at den kronologiske Liste over teologiske Kandidater og den kirkelige Litteraturfortegnelse er gledet ud. Til Gengæld er der føjet nyt til, saaledes som et Forsøg en lille international kirkelig „Hvem er hvem?“, der vel kan have sine Ufuldkommenheder, men som sikkert vil vise sig at være til megen Nytte. Værdifuld ikke mindst i personalhistorisk Henseende er ogsaa den ny tilkomne, autoriserede Fortegnelse over de Fornavne, som paa Forhaand er godkendt til Anvendelse ved Daab.

Som sædvanlig er det et uhyre Stof, der er sammenpresset paa Bogens 592 tætttrykte, for den overvejende Dels Vedkommende dobbeltspaltede, Sider. At der ikke skulde kunne paavises Fejl i et saa omfattende Materiale,

vilde være en overmenneskelig Fordring. Snarere er der Grund til at fremhæve, hvor meget der er rigtigt. Hist og her kan man dog støde paa Angivelser, som aabenbart ikke er kommet levende gennem Korrektorens Skærild. S. 377 Sp. 1 L. 10 f. o. erfarer man til sin Overraskelse, at Dr. Michael Neeiendam ogsaa har fundet Tid til at være Medarbejder ved „Dansk biologisk Leksikon“, og S. 432 oplyses man om, at Dr. Marius Hansen blev Dr. theol. 1397! S. 355 Sp. 2 forekommer Glosen „Midiaevali“ for „Mediaevalia“ o. s. v. o. s. v.

For en Anmelder er det smerteligt at se, at man ikke har følt sig oplagt til at tage Hensyn til en tidligere fremført Anke vedrørende Formen for et fast Led af Præsternes Biografi. Det er ganske irrelevant, at Studentereksamen stadig anføres i Parentes, f. Eks. „(Od. 14)“, medens en mere naturlig Formulering vilde være: „St. 14 (Od.)“.

Af Forordet fremgaar det, at Redaktøren egentlig havde været sindet at frasige sig Arbejdet med den nye Udgave. Det er glædeligt, at hans Betænkkeligheder er blevet overvundet, og man maa meget haabe, at Pastor Paul Nedergaard maa komme til at redigere endnu adskillige Udgaver af denne uundværlige Haandbog.

BJØRN KORNERUP.

HERRY O. TELTSCHER: *Håndskriften fortæller*. Thorkild Becks Forlag. Kr. 16.50.

Den gammeldags grafologi er i de senere årtier blevet draget ind under psykologien som en gren av experimentalpsykologien, men ogsaa psykiaterne har været med til at udforme den og den har nu fået navnet *psykografologien*. I denne udbyggede form kan håndskriften tydes efter psykoanalysens principper og psykoanalysen har gennemgået en rivende udvikling. Herhjemme kan vi snart vente en psykiatrisk doktordisputats om psykografologien.

Har personhistorikeren tidligere stillet sig noget skeptisk overfor den ældre grafologi, som sikkert ofte blev dyrket ret uvidenskabeligt, så bør han sikkert nu agte på den kommende udvikling, som kan komme til at betyde et nyt hjælpemiddel til belysning av avdøde personers psyke og karakter.

I TELTSCHERS bog indføres personhistorikeren i dette næsten nye fag, som kan komme til at spille en uhyre rolle. Man glæder sig ligefrem til at opleve, at de gamle breve og aktstykker, som man har bevaret i slægtsarkivet, kan komme til at tale og gøre avdøde personer levende i overført forstand. Forsåvidt vi herhjemme får kompetente folk til at tage studiet op på rationel vis som hjælpedisciplin til personhistorien og for den sags skyld ogsaa moderdisciplinen historie. De der indtil nu har arbejdet med psykografologien vil næppe kunne række personhistorien en hjælpende hånd, da de er optaget av nulevende menneskers analyse til hjælp for diagnosen av nervelidende. Det er rimeligt, at de syge kommer i første række.

Teltscher har bl. a. samarbejdet med historieprofessoren L. B. NAMIER

ved universitetet i Manchester i videnskabelige forsøg på at udnytte psykografologien til yderligere belysning av historiske skikkelser. Teltscher har siddet i British Museum og gjort sine studier og forsøgene viste, at den moderne skrifttydning både kunne verificere i forvejen kendte karakteregenskaber og kunne kaste nyt lys over hidtil ukendte detaljer. Dette lyder lovende, men det egentlige perspektiv ligger vel nok der, hvor vi kan få oplysninger om avdøde personer, som ikke er „historiske“. I titusinder av tilfælde ved man lidet eller intet om svundne generationers menneskers evner og karakter. Hvor man om disse ved lidt, kan man måske få en betryggende kontrol på det, man ved. Herhjemme kender jeg kun et eksempel, dr. ALBERT FABRITIUS' personhistoriske skildring av forpagter F. C. Grandjean på Sæbygaard, som psykiateren, dr. HØYER PEDERSEN har analyseret på grundlag av skriftprøver og disse to av hinanden uafhængige undersøgelser gav det forbløffende resultat: at de stemte nøje overens!

Hvis ikke psykografologien strax prostitueres av medløbere men herhjemme kommer ind under de rette videnskabelige former, tør man vel forvente at få et betydningsfuldt instrument ihænde. Jeg tør anbefale denne bog til studium og henstille at Samfundet for dansk genealogi og personalhistorie drøfter mulighederne for et forsvarligt samarbejde med psykografologerne.

LOUIS E. GRANDJEAN.

I Finska Vetenskaps-Societetens skriftserie „Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk“ er fremkommet en undersøgelse over universitetsbesøg som socialt fænomen i Österbotten 1722–1808. (Sven-Erik Åström: Ståndssamhälle och universitet. Universitetsbesöken som socialt fenomen i Österbotten 1722–1808. Helsingfors 1950. 284 sider + slægtstavler I–XXIV. Disp.)

På baggrund af den aktuelle debat om studenterproblemer i almindelighed og akademikerrekruttering i særdeleshed er det med en betydelig interesse, man modtager et videnskabeligt arbejde af denne art. Meget a propos er det fremkommet omtrent samtidig med professor Th. Geigers undersøgelse over de danske studenters sociale oprindelse, der beskæftiger sig med tilsvarende sociale fluktuationsproblemer i et moderne klassesamfund.

Emnet er da også af en langt større rækkevidde, end man måske umiddelbart ville være tilbøjelig til at mene. Dette hænger naturligvis sammen med, at akademikerstandens indflydelse i samfundet har været og er langt større, end dens omfang i forhold til andre samfundsgrupper tilsiger. I Tyskland, England og Sverige har det i længere tid beskæftiget forskningen, og for Finlands vedkommende foreligger der en ret omfattende litteratur, blot ikke for den periode, som forfatteren har taget op til behandling. Dr. Åström tilhører i virkeligheden 3. forskergeneration inden for denne historisk-sociologiske retning. En fremtrædende plads blandt dens pionerer indtager afdøde professor Gunnar Suolahti, hvis undersøgelser over den finske gejstlighed har været et

forbillede, hvad angår det eksakte, metodiske studium af samfundsgruppernes plads i samfundet og hvad han kalder „Standscirkulationen“. (Hans bog „Finlands Prästerskap på 1600- och 1700-talen“, Helsingfors 1919, svensk udgave 1927, er anmeldt af dr. theol. Bjørn Kornerup i *Historisk Tidsskrift* 9, VI, s. 335) Det var meget at ønske, om impulser udefra som dem, der kommer til os med dr. Åströms bog, og et hjemligt initiativ som professor Geigers måtte kunne give anledning til en udnyttelse af det historiske materiale vedrørende de danske studenter, som forefindes herhjemme. Der kunne herigennem uden tvivl bl. a. vindes et værdifuldt kendskab til væsentlige momenter i den danske enevælde – for blot at nævne eet eksempel. Hvor kom de fra, og hvilke samfundsgruppers idealer og tankesæt beherskede de embedsmænd, som i løbet af det 18. årh. blev bærere af den faktiske magt i enevoldsstaten? På dette og andre ligeså interessante spørgsmål kunne en sådan dansk undersøgelse måske give os svar.

I et indledende kapitel gør forfatteren på udmærket måde rede for undersøgelsens problematik, formål og metode. En socialhistorisk undersøgelse kalder han sin afhandling og forklarer dette nærmere derhen, at han har behandlet et historisk materiale efter sociologiske retningslinier, d. v. s. anvendt statistisk analyse og således, som han siger, overskredet grænserne for historisk metode og vedtaget historisk betragtningsmåde. – Ja, det er dog nu et spørgsmål, om der med rette kan tales om overskridelse af grænser i denne forbindelse. Hvad er historisk metode og vedtagen historisk betragtningsmåde? Hvis deres grænser virkelig skulle være overskredet her, måtte man da håbe på, at de i fremtiden stedse hyppigere må blive overskredet; thi det er ude i brydningsfelterne mellem historie i gammeldags forstand og de moderne samfundsvidenskaber – ikke mindst sociologien –, at mulighederne ligger for at få virkelig fundamental og betydningsfuld viden om fortiden. – Man kunne nok fristes til at spørge, om der skulle findes en historie „an sich“? Hvorfor skulle socialgruppernes udvikling og indbyrdes forhold i mindre grad være „historie“ end kongernes liv og bedrifter? Hvad „uhistorisk“ skulle der være ved nogen metode, der skaffer os ny viden om fortiden eller stiller gammel viden i en ny og frugtbar belysning?

Forfatteren stiller de to samfundsformer stændersamfund og klassesamfund over for hinanden og anfører deres vigtigste kendetegn. Stændersamfundet bygger i princippet på en privilegielovgivning, medens inddelingsgrundlaget i klassesamfundet er socialgruppernes plads i produktionsprocessen. Medens det moderne klassesamfund er dynamisk i den forstand, at der hersker livlig social og geografisk mobilitet, var stændersamfundet således som det fremtræder bl. a. i 1700-tallet statisk, d. v. s. at mobiliteten var indskrænket til et minimum. Men enkelte mobilitetskanaler eksisterede der dog. En af de vigtigste var skole-universitet (hvis rolle som mobilitetskanal i øvrigt næppe er mindre i nutiden), og forfatteren stiller sig altså den opgave at måle dens betydning ganske eksakt, d. v. s. ved hjælp af klare talstørrelser. Han gør sig forøvrigt her skyldig i et fejlræsonnement, når han med almen gyldighed ud-

taler den anskuelse, at den sociale mobilitets retning enten er opadgående eller nedadgående. Den kan, som professor Geiger i sin bog gør opmærksom på, også være sidelæns. At det er den lodrette, som er mest iøjnefaldende og vel også den interessanteste, er en sag for sig.

I de følgende kapitler tegnes perspektivet for undersøgelsen, idet der gives et billede af 1700-tallets svensk-finske stændersamfund i almindelighed med dets sociale gruppedannelser og af undersøgelsesområdet, Österbotten, i særdeleshed. Indgående gøres der rede for landskabets særlige stilling inden for riget, dets næringsveje, velstandsforskelle, geografiske og sociale struktur, befolkningsudvikling og dannelsesniveau. Endvidere gives der med udgangspunkt i de stedlige forhold en fremstilling af datidens opfattelse af universitetsuddannelsens formål og af studentermaterialets sigtning i de forskellige led fra optagelsen i latinskolerne til promotionen ved universitetet. Disse forhold er det selvsagt af afgørende betydning at få klaret, såmeget mere som den undersøgte periode netop betegner universiteternes overgang fra at være i realiteten udelukkende præsteskolere til at blive uddannelsesanstalter med et mere omfattende samfundsmæssigt sigte. Svarende til indførelsen af den juridiske embedseksamen herhjemme 1736 gjordes i Sverige-Finland omkring midten af århundredet universitetsuddannelse til betingelse for opnåelse af en lang række stillinger i statsforvaltningen. Det bør måske her for en ordens skyld anføres, at undersøgelsen efter sit anlæg naturligt nok ikke befatter sig med den side af universiteternes virksomhed, som udgøres af den rene videnskabelige forskning.

Bogens næste 5 kapitler belyser dernæst hovedproblemet under forskellige synsvinkler. Undersøgelsen omfatter ialt 1168 personer, d.v.s. samtlige studenter fra Österbotten 1722-1808, hvadenten de studerede i Åbo, Uppsala eller andetsteds. Hovedkilden er de forskellige universitets- og nationsmatrikler, som med anvendelse af en, som det synes, overordentlig flid og omhu er blevet rekonstrueret og suppleret med de øvrige relevante oplysninger om de pågældendes skæbne senere i livet. Denne gruppe akademikere gøres til genstand for den mest skarpsindige og minutøse analyse efter alle tænkelige kriterier, hvilket giver sig udtryk i et overordentligt stort antal grafiske og tabellariske opstillinger, som fremstiller de nævnte personer i alle tænkelige relationer til herkomst, social som geografisk, slutstilling i samfundet, ægteskabelige forbindelser, o. s. v. o. s. v. – Det siger sig selv, at de resultater, som herved fremkommer, i sig selv for en stor dels vedkommende må være af mindre interesse uden for selve undersøgelsesområdet, andre igen vil være af specifik finsk eller svensk-finsk interesse. Men tilbage bliver foruden undersøgelsens værdi som forbillede m. h. t. problemstilling og metode en række resultater af mere almen interesse. Dette gælder således påvisningen af akademikerstandens stærke selvrekruttering, der bedst illustreres af det forhold, at landskabets præster alene tegner sig for ikke mindre end ca. halvdelen af studenterne. En meget stor interesse knytter sig til fænomenet „folkets barn på lærdomsvägen“, idet dette formentlig vil være det bedste barometer for den opadstigende

mobilitet. Man kunne derfor have ønsket, at dette problem havde fået en mere central og samlet behandling, end tilfældet er. Af de 1168 studenter stammede kun 129 fra et almuemiljø. Det var store hindringer, der stillede sig i vejen for de småkårsbørn, som kunne ønske sig at gå studievejen. Til manglende støtte i et dannelsesmiljø og til økonomiske hindringer (det havde været af interesse at høre, om der eksisterede et stipendievæsen, men herom nævnes i hele bogen ikke et ord. Tør man herfra slutte til fraværelsen af et sådant?) kom en hård kamp mod uvilje og mistro hos skole- og universitetsmyndigheder: „Både kyrkans och skolans män samt ämbetsmannavärlden ställde sig av princip avvisande till den ståndscirkulation som via undervisningsanstalterna förde ynglingar ur folkdjupet in i prästeskapets och ståndspersonernas led och hotade att skapa ett intellektuellt proletariat“ (s. 197). Med erhvervelsen af en akademisk grad var disse almuestudenters handicap endda ikke fjernet. Kun de færreste nåede frem i første linie i samfundet. De savnede, hvad forfatteren med et heldigt udtryk kalder „sociale kvalifikationer“. Ikke blot manglede de de fornødne forbindelser, men selve miljøforandringen kunne stille meget store krav og til de ydre også føje indre konflikter. „Den omdaningsproces, som allmogesonens sociala omskolning innebar, var tung och kraftödande.“ Det er et stort og desværre altfor upåagtet socialt problem, forfatteren herved strejfer. Selv professor Geiger kommer i sin bog, som her naturligt melder sig til sammenligning, alt for let udenom det: „Fremragende begavelser i ganske speciel retning vil som regel finde vejen frem, ligegyldigt af hvilket samfundsmiljø de er udgået – ganske vist undertiden med store personlige ofre og anstrengelser, som samfundet har al grund til at lette for dem. Disse usædvanlige begavelser går dog næppe tabt for samfundet.“ Det skal indrømmes, at problemet umiddelbart kunne synes naturligere at høre hjemme under psykologien, men den fulde forståelse af de sociologiske fænomener vindes først, når disse psykologiske faktorer kommer med ind i billedet.

Sven-Erik Åströms bog er ingenlunde let læst. Problemerne er mangesidige og de nødvendige kombinationer talrige, således at det hele vistnok med nødvendighed må få et vanskeligt overskueligt og et noget flimrende præg. Desværre må det siges, at dette indtryk forstærkes af en svigtende fasthed i linieføringen. Medens dispositionen i det ydre synes meget klar, er det ligesom stoffets mangfoldighed tager magten fra forfatteren, således at der på sine steder opstår ophobninger af detaljer, som for en stor dels vedkommende synes mindre relevante. Ved en noget mere omfattende konklusion kunne sikkert flere linier være trukket op og balancen i nogen måde genoprettet. Alt for meget af det væsentlige må læseren selv efter læsningen nøjsommeligt finde frem igen og stykke sammen til et helhedsbillede. Tabelopstillinger er overmåde nyttige, men kan være betænkelige, når de anvendes ved for små talstørrelser. Når forfatteren f. eks. s. 89 anbringer 15 studenter i en tabel, der rummer ikke mindre end 27 rubrikker foruden 13 summa-rubrikker, tror jeg man må sige, at en sådan fremgangsmåde i bedste fald er uden nytte. Man

bør være varsom, når man betræder nye og prisværdige veje i forskningen, med ikke ved overdrivelser at bringe dem i miskredit.

Hvad man således kunne have at indvende mod den foreliggende afhandling især hvad formen angår, kan dog på ingen måde udslette indtrykket af en overordentlig interessant og værdifuld indsats på et felt, hvor vi herhjemme er langt tilbage.

JENS HOLMGAARD.

SVEN HOUMØLLER og OTTO KRYCK: *Familien Brorsen fra Nordborg*. Kbh. 1949.

Under den beskedne titel Familien Brorsen fra Nordborg gemmer sig i virkeligheden fire genealogiske arbejder, nemlig en stamtavle over familien Brorsens mandslinje, med angivelse af spindeliniernes første led, en anetavle for børnene af skibsfører AUGUST FRIEDRICH BRORSEN og MARIE MAGDALENE DRESCHER, en fuldstændig oversigt over descendenterne af det samme ægtepar og en anetavle for børnene af toldkontrolør HANS CHRISTIAN BRORSEN og SALOME KOCH.

Familien Brorsen stammer fra Nordborg på Als og har i stor udstrækning været beskæftiget med skibsfart (Ostindien) og landbrug, som talløse andre af de sønderjyske byers slægter. Slægten føres tilbage til fiskemester på Nordborg slot CHRISTIAN BRORSEN (ca. 1648-1736). Hverken stamtavlerne eller anetavlerne opviser i større grad bekendte mænd – det er slægter som DRESCHER, AHLMANN, KRETZCHMER og LORENTZEN, BRANDT og MONRAD. Gennem den sidste kommer forfatterne ind på den hos Gjessing bevarede tradition om sognepræst i Luttendal-Goslar JACOB MONRADS ægteskab med LUTHERS søster eller svigerinde, uden dog at tage stilling til dette formentlig uløselige problem. Forfatterne har valgt Luthers søster Barbara som den antagelige formoder, men tilføjer forsigtigt: „er dette rigtigt, kan Ahnetavlen fortsættes saaledes“.

Den tekniske side af sagen er i orden; blot undrer man sig over i indledningerne til anetavlerne at få at vide, at de omfatter henholdsvis 114 og 90 aner; „personer“ havde været at foretrække, da aner som bekendt kun tælles i fulde anetal (8 – 16 – 32 – 64 o.s.v.). Det er ikke uvigtigt at fastholde denne engang vedtagne distinktion.

ALBERT FABRITIUS.

HARALD JØRGENSEN: *C. N. David*. En Biografi. I-II. 1950.

Det er overordentlig fortjenstfuldt, at Højesteretsrådgiver David har taget Initiativet til denne Bog. Et Eksempel til Efterfølgelse for alle, der har Aner, som er værd at omtale, og Evnen til at skaffe dem Omtale. I Tider som nu, da alt gaar ikke med Damp men med Raket, bør det siges stærkt og højt, at Forbindelserne bagud er af livsvigtig Betydning for Fremtiden, at Hvilen i det forbigangne er som Kilden i Oasen, og at Forstaaelsen af det, der var, er Rustning og Gasmaske mod det, der kan komme. Saa længe der endnu er en Elite, der ved det, saa længe er der Haab.

Lad saa være, at det var en i og for sig mere kurios end betydningsfuld historisk Strid, der gav Anledningen. Det Friis-Arup'ske Sammenstød, som Højesteretssagføreren i sit Forord til Bogen mindes i, synes det, mindre velvalgte Udtryk, gav momentvis C. N. David en ikke flatterende Berømmelse. Men der var, ganske bortset fra den, al mulig Anledning til at sætte ham et Monument, og at der kunde nævnes Mænd fra hans Tid, som fortjente det endnu mere, gør jo ikke Æren mindre.

David var, som ogsaa hans Biograf, Harald Jørgensen, siger, ikke en af de store, der skaber nyt og leder Tiden ind i andre Baner. Man han var lige saa langt fra Almindelighedens Ørken. Han var inden for det danske Samfund Repræsentant for det blivende, det hævdvundne, men ogsaa for Arbejdet paa at reformere det, og han erkendte fuldt ud Internationalismens befrugtende Virkninger. Han var Praktiker og Logiker modsat den doktrinære, men han var med sin saglige Tørhed ingenlunde uden det, man kalder Aand. Han lod sig ikke løbe over Ende af politiske Strømninger, og han behøvede derfor ikke at sammenlappe gamle Anskuelser med nye. Som Embedsmand og Politiker stod han med Benene fast paa Jorden. Helstatsmanden David taaler meget vel Sammenligning med Ejdermændene Hall og Krieger. En uholdt Vurdering af begge Parters Udenrigspolitik vil komme til det Resultat, at ingen af dem havde den hele Ret, og at dette ogsaa vilde have været umuligt, fordi det gjaldt om at afpasse Nødvendigheden udefra efter Følelserne indefra – en prekær Situation, som ikke er senere Tider fremmed.

David har i Dr. Harald Jørgensen faaet en baade kyndig og retfærdig Biograf. Opgaven har ikke været let, dels fordi den er stillet af en Mand, der paa Forhaand maa have Lov til at være „hildet“, dels fordi Materialet til den indtrængende psykologiske Analyse ikke er stort. Der foreligger bortset fra de ominøse Optegnelser fra 1863 og 1874 forholdsvis lidt personligt Stof, og det er forbløffende, at det f. Eks. ikke lader sig oplyse, hvorfor David aldrig naaede at tage juridisk Embedseksamen. For ikke at give Biografen endnu mere, end han har Krav paa, vil jeg hævde, at en Behandling ud fra andre Forudsætninger paa visse Punkter *kunde* have givet et mere indtrængende Billede, men i det hele og store er Opgaven løst i Frihed og ud fra et værdifuldt Kendskab til Tidsperioden i Almindelighed.

Harald Jørgensen begynder med en Skildring af, hvordan C. N. Davids Fader, en jødisk Forretningsmand fra Altona, 1782 kom til København for der at skabe sig en Fremtid. Han placeres i Tidens jødiske Milieu, men i øvrigt er det beklageligt lidt, der vides om ham og den Virksomhed, der skabte ham en betydelig Formue – *hvor* betydelig ved man heller ikke. Genem en Oversigt over hans Afkom naar vi frem til Hovedpersonen C. N. David. Savnet af Breve og Optegnelser fra dennes Ungdom føles stærkt, men der foreligger i Trykken nok til at trække de Konturer op, som blev de varige: en rationalistisk Aand baade i Forretning og Interesser, produktiv i Videnskab, Lyrik og Kritik, betydeligt i de Genrer, der forener dem, Journalistik-

ken og Politikken. Den afsluttende Linie er Embedsmandens, og den er vel til syvende og sidst den dybest trukne, men den skulde først tegne sig klart i de senere Aartier.

De følgende Kapitler i Jørgensens Bog skildrer – stadig hovedsagelig ud fra trykte Kilder – Gangen i Davids Livsgerning: Forfatterskabet i „Fædrelandet“, Processen, Stænderforsamlingstiden, Den grundlovgivende Rigsforsamling, Folketinget, Kampen for Helstaten 1854–63, Ministertiden og den seneste politiske Virksomhed, Død og Eftermæle. Ind herimellem kommer Afsnit om Davids kommunale Virksomhed 1840–48, om hans betydningsfulde Indsats som Fængselsmand og hans Ledelse af Nationalbanken.

Gennem hele denne Fremstilling er det Harald Jørgensen magtpaaliggende at paavise den faste Linie i C. N. Davids Politik, og det er lykkedes ham. Jeg mener ganske vist, at man her og der kunde have brugt flere Blomster og andre Steder mere Skepsis, men det kan bero paa personlige Fornemmelser. Man tør gaa ud fra, at det utrykte Materiale er udnyttet til Bunds, og man kan ikke bebrejde Biografen, at det ikke er overvældende stort. Det stemmer for saa vidt med Davids egen Personlighed, at det Monument, der er rejst ham, ikke er udstyret med knejsende Taarne og Tinder, men sagligt og forsigtigt vurderende.

Man kan ikke i 1950 skrive om C. N. David uden relativt udførligt at dvæle ved Begivenhederne i December 1863. Diskussionen om, hvad David foretog sig i disse hektiske Dage, og hvorfor han har nedskrevet sine to Beretninger derom, var ikke afsluttet med den Friis-Arup'ske Polemik, og den er, som det har vist sig, heller ikke bragt til Ende af Harald Jørgensen. For ham har Maalet naturligt været at vaske David ren for de mindre tiltalende Motiver, Arup tillagde ham. Er det nu lykkedes? Det maa her siges, at hele Sagen i sin Tid er sat paa Spidsen fra begge Parters Side. Naar Arup talte om Landsforræderi, søgte Friis at bortforklare eller bagatellisere bevislige Uoverensstemmelser. Den mest nærliggende Forklaring er den, at begge Davids Beretninger er en Politikers Notater som Holdepunkt for Hukommelsen i eventuelle senere Drøftelser og som Materiale til Selvforvar. Hvor mange af den Art Nedskrivninger taaler en kommende Historikerskares Lup og Skarpsindighed? Giv mig ti Linier nedskrevne af J. C. Christensen om den 5. August 1914, og jeg svarer ikke for Resultatet. Skønt jeg er og bliver bombesikker paa Mandens absolutte Loyalitet. Davids to Beretninger er i deres indbyrdes Modsætning værdifulde Kildeskrifter til Sammenligning med andre. Men man bør ikke kræve bogstavelig Korrekthed af dem og navnlig ikke paadutte Politikeren Motiver, der ligger over det at forsvare sig selv og sin Politik. Et Motiv, der ganske vist kan være branket nok. Politik er Historie, men Politikeren er ikke Historiker. Processen Friis-Arup vil antagelig blive appelleret endnu nogle Gange, men jeg tror, man i Hovedsagen kan slaa sig til Taals med det, her er sagt. C. N. David ligger i sin Grav som en ærlig Politiker.

POVL ENGELSTOFT.

L. W. DYSSSEL og VAGN DYSSSEL, *Slægten Dyssel i Danmark gennem 300 Aar*. Kbh. 1951 (63 S.). (Udgiverens Forlag).

Blandt vore gamle Kulturslægter indtager Slægten Dyssel en ret ejendommelig Plads, om end den maaske er blevet mest bekendt ved den Gren, der 1716 blev adlet under Navn Falkenskiold. Det er da velbegrundet, at to af dens Medlemmer, Lægerne L. W. og Vagn Dyssel, Fader og Søn, har følt Trang til at gøre Rede for Slægtens Udvikling.

Resultatet af deres Undersøgelser foreligger i den ovenfor nævnte Slægtbog, der i en sammentrængt Fremstilling, som vidner om Omhu og sober Kritik, giver en Oversigt over Slægtens Historie, fra første Gang Navnet forekommer i Danmark 1631 med Storkøbmanden ARNOLD DYSSSEL. Slægten er indvandret fra Udlandet, men det er uvist, om Navnet gaar tilbage til den tyske Landsby Düssel, eller om det skal afledes af det franske du sel og saaledes staa i Forbindelse med Inspektoratet over Saltværkerne.

Den ikke meget talstærke Slægt – Stamtavlen omfatter kun 67 Personer af den nulevende Slægt – kan ikke opvise mange meget kendte eller fremragende Medlemmer, men den har dog paa flere Omraader ydet en anerkendelsesværdig Indsats. De ældste Led af den nuværende Slægt, som med absolut historisk Sikkerhed kan paavises, er Amtmanden over Sejlstrup, Aastrup og Børglum Amter ARNOLDUS CHRISTIAN DYSSSEL († 1714) og hans Søster CATARINA († 1687), gift i Skien.

En mærkelig Skikkelse var Amtmandens ældste Søn, Mag. EILER CHRISTIAN DYSSSEL († 1729), Sognepræst i Vrensted og Tise, om hvem C. Klitgaard her i Tidsskriftet har meddelt udførlige Efterretninger (11. R. III, 12–36; jvfr. om Slægten i Almindelighed 5. R. VI, 266–72; 6. R. II, 67–76; 7. R. III, 116–19). Han er den første Repræsentant for den gejstlige og lærde Linie inden for Slægten. Dens mest bekendte Mand var Præsten JOHAN ARNDT DYSSSEL (1726–95), sidst i Østofte paa Lolland, fortjent som teologisk Forfatter og Foregangsmand paa Landbrugets Omraade. Med Rette er Bogen viet hans Minde. Hans Søn og Efterfølger i Østofte FRANZ THESTRUP DYSSSEL († 1818) udmærkede sig især som Landøkonom og var en Overgang en af Landets rigeste Landsbypræster. Hans Søn igen var JOHAN ARNDT DYSSSEL den YNGRE († 1846), Professor ved Polyteknisk Læreanstalt.

Slægtbogens Forfattere lader sig ikke nøje med blot at meddele de rent genealogiske Data, men har ogsaa bestræbt sig for at tilføje en personlig Karakteristik, for saa vidt det var gør ligt. For den ældre J. A. Dyssels Vedkommende sker det med Benyttelse af den Artikel, Anmelderen har skrevet i „Dansk biografisk Leksikon“, 2. Udgave, VI, 164–66. Jeg tør maaske her tilføje, at det er mit Haab i en anden Sammenhæng at faa Lejlighed til mere udførligt at skildre denne ejendommelige Personlighed, til hvis Livshistorie jeg i over 30 Aar har samlet Materiale. Han kan tages som et interessant Eksempel paa Oplysningstidens ældre Præstetype, og gennem hans Levned kan der kastes Lys over adskillige, ikke uvigtige, Foreteelser i Tidsalderen.

Antagelig vil senere Undersøgelser kunde bringe supplerende og korrigerende Oplysninger for Dagen. Nogle enkelte Tilføjelser vil maaske her være paa deres Plads. Om Eiler Dyssels og hans Faders Godshandler findes en Del i S. Nygård, Kronens Skøder III-IV (for 1689-1730). I Chr. Bruun, Frederik Rostgaard og hans Samtid II, 152-54, er aftrykt to ret mærkelige „Bestikkelsesbreve“ fra 1724 fra Anna Christence Dyssel f. Rosenkrantz, gift med Etatsraad, Landsdommer Arnold Christian Dyssel († 1763). Rektor Johannes Schrøders meget hædrende Testimonium for den ældre J. A. Dyssel er opbevaret gennem en Afskrift i Ny kgl. Saml., 4°, 2998, og i Kirkehistoriske Samlinger 6. R. II, 111, 149, 150 foreligger nogle Udtalelser om ham fra en tidligere Skolekammerat i Frederiksborg Skole, Herlov Dalhoff. Endelig skal jeg henlede Opmærksomheden paa en rørende lille Notits om Eccardine Marie Dyssel († 1796), gift med Købmand Edvard Sidenius. Da den unge Christian Molbech i Juli 1813 kom til Maribo, besøgte han her ogsaa Kirken og Kirkegaarden. Han følte sig forarget over den usømmelige Tilstand, hvori denne sidste henlaa. Kun enkelte Gravsteder var hegnede, blandt disse „en Krog ved Kirkemuren, liig en lille, uskyldig Have, hvor røde og hvide Roser blomstrede omkring den grønne Gravhøi, som Mindetegn om Livets skønne Forgængelighed. . . Den beskedne Gravskrift sagde mig, at her hviler Edvardine [o: Eccardine] Dyssel, Moder til otte Børn, død 1796; og hun har vist været en god Moder, siden Roserne endnu efter sytten Aar blomstre paa hendes Grav“ (Chr. Molbech, Fragmenter af en Dagbog, 1815, S. 297-8).

Det her behandlede Skrift er i al sin Knaphed meget vel tilrettelagt. Medens Opstillingsformen nærmest er efter den saakaldte Indrykningsmetode, gives der tilsidst paa en Tavle en generationsvis ordnet Oversigt over Slægten. Bogen er ledsaget af en Række ypperlige Illustrationer ogsaa af de Lokalteter, hvortil Slægtens Medlemmer har været knyttet. Skade kun, at der ikke er bevaret et Billede af J. A. Dyssel!

BJØRN KORNERUP.

TORBEN HOLCK COLDING og AXEL FRAENCKEL: *Miniaturemaleren Liepmann Fraenckel. Hans Liv. Virke og Slægt*. Kbh. 1951.

Den slægtshistoriske interesse, som er nært forbunden med den jødiske race, har medført, at vi er forholdsvis godt forsynede med litteratur om jødiske slægter, dobbelt værdifuld, fordi disse stamtavler oftest er fuldstændige efter-slægtstavler. Således bringer ogsaa denne bog en fuldstændig oversigt over portrætmaleren og hoftapetfabrikanten LIEPMANN FRAENCKELS descendenter, udarbejdet af Axel Fraenckel med hjælp af afdøde bibliotekar Josef Fischer og for Liepmann Fraenckels mecklenburgske forfædres vedkommende af landesrabbiner, dr. Siegfried Silberstein i Rostock. På grundlag af forarbejder af R. Berg har A. Fraenckel endvidere udarbejdet biografien af Liepmann Fraenckel og omtalen af tapetfabriken, medens Torben Holck Colding har udarbejdet bogens hovedafsnit – miniaturemaleren – hvori han både skildrer

hans udvikling og hans teknik. Til dette afsnit slutter sig den meget værdifulde beskrivende katalog over Fraenckels oeuvre. Bogen er rigt illustreret med reproduktioner af de Fraenckelske miniaturer, men desværre i en underlig ubehagelig gullig farvetone – for farveplanchernes vedkommende lige så ubehagelig rødlig – der ikke svarer til bogens øvrige noble pretensioner.

ALBERT FABRITIUS.

GLAHN-SAMFUNDET IV. bd. 5. hæfte. (1950).

Med det foreliggende hæfte er bind IV af Glahn-Samfundets statelige række af familiemeddelelser afsluttet. Hæftet bringer et brev fra SØREN KIERKEGAARD til hans svigerinde HENRIETTE KIERKEGAARD, født GLAHN (trykt i Carl Weltzer: Peter og Søren Kierkegaard, 1936), endvidere et brev fra assessor pharm. C. JOHAN GLAHN til stiftsprovst HANS EGEDE GLAHN fra begyndelsen af krigen 1864 og meget andet stof, af hvilket det væsentligste er den af Torben Glahn udarbejdede anetavle for børnene af oberst HANS OTTO GLAHN og ANNE SOPHIE AUGUSTA KIERBOE (KJØRBOE), komplet i 16 aner, men i flere linjer ført længere tilbage. Hæftet afsluttes med to store billedtillæg omfattende slægtens sjette og syvende generation.

ALBERT FABRITIUS.

ALBERT FABRITIUS: *Forpagterliv omkring 1800. F. C. Grandjean 1756–1830.* (Grandjean-Samfundets Skrifter. I). Kbh. 1949. 58 S. ill.

Dr. FABRITIUS' Biografi af Forpagter F. C. GRANDJEAN (1756–1830), en lille sirlig, smukt udstyret Bog med fortræffelige Illustrationer, der indleder Slægtssamfundets Skriftserie, fortæller en trist Historie om en Landmands kranke, men aabenbart ikke uforskyldte Skæbne i de onde Aar omkring Pengekrisen 1813 og den store Landbrugskrise 1818. Grandjean var Birkeskriverson; han havde først Godset Frydendal i Forpagtning, senere bl. a. Sæbygaard og tilsidst Dragsholm Mølle under Dragsholm i Livfæste. Her blev han efter flere Aars tiltagende Vanskeligheder 21. Juni 1818 nødsaget til at opgive sit Bo. Redegørelsen for Grandjeans Pengetransaktioner og hans Fallit er af ikke ringe tidshistorisk Interesse, og Registreringen af hans Bo giver os et levende Indblik i, hvorledes et normalt Forpagterhjem maa have set ud i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.

Paa Bogens sidste Blad meddeles en Karakteristik af F. C. Grandjean, som Psykiateren W. Højer-Petersen uafhængigt af den historiske Undersøgelse har givet paa Grundlag af en grafologisk Analyse af to Skriftprøver fra hans Haand. Er man paa Forhaand skeptisk indstillet overfor Muligheden af et frugtbart Samarbejde mellem Personhistorien og Grafologien, vil man forbavses over, i hvor høj Grad denne Karakteristik synes at bekræftes af det Billede, Dr. Fabritius ud fra sit Kildemateriale har kunnet tegne af Forpagteren.

H.T.-J.

PEDER THYGESEN: *En Linje af Hedeagerslægten*, der fra det 17. til det 19. Aarhundrede var Besidder af Hedeager Gaard. Bidrag til en personalhistorisk Slægtskildring med vedføjede Slægtsregistre for Tiden fra omkring Aaret 1700 til 1. Januar 1950. Kbh. (Varde) 1950.

I sit otium har professor i landmålingsfagene ved Polyteknisk Læreanstalt Peder Thygesen samlet et stort materiale til sin vestjyske fædreneslægts historie, som her er fremlagt. Bogens mindste, genealogiske, afsnit omfatter to 8-feltede anetavler for PEDER MADSEN HEDEAGER (f. 1784) og hans hustru KIERSTEN MADSDATTER (f. 1791), hvorved mandslinjen er ført tilbage til gårdmand og smed i Hedeager Mads Nielsen (1695-1773), og en oversigt over samtlige efterkommere af det nævnte ægtepar, opstillet efter indryknings-systemet og indeholdende kortfattede genealogiske og personhistoriske oplysninger, de første beklageligvis uden stedsangivelser. Af slægtens forskellige linjer har en antaget navnet HEDEAGER, en anden HEDAGER, medens de fleste har ført skiftende, nu faste patronymika. I indledningen har professor Thygesen gjort rede for de vigtigste statistiske oplysninger om materialet, hvoraf navnlig hjemsteds- og erhvervsstatistiken skal omtales; med hensyn til den første kunne man nok have ønsket de angivne tal opdelt i perioder, således at man kunne få overblik over, hvornår den – iøvrigt endnu ringe – udvandring fra hjemstavnen har fundet sted. Vi ved apriori, at denne udvikling står i nøje sammenhæng med kommunikationsmidlernes udbygning, men det er alligevel ønskeligt, når man som her har mulighederne for en nærmere dokumentation, da at få den. Hvad erhvervsstatistiken angår, gælder faktisk det samme; materialet er dog så til pas stort, at en nærmere opdeling godt kan være vejledende, selvom det naturligt må fremhæves, at statistiken over den enkelte slægt som regel opererer med alt for små tal til at opnå sikre resultater. Erhvervsstatistiken yder dog, også i den foreliggende form, et ganske interessant billede af, hvorledes en oprindelig landmandsslægt efterhånden spreder sig i byernes funktionær- og håndværkerstand og i enkelte grene går over i immaterielle erhverv.

Bogens hoveddel er de biografiske afsnit, der dels rummer topografiske skildringer, dels talrige kulturhistoriske træk af betydelig interesse, ikke alene for slægten selv. For enhver, der dyrker slægternes historie for derigennem at samle de mange mosaikstumper, som tilsammen danner ikke blot billedet af vort folks indre historie gennem tiderne, men også giver noget indblik i de kræfter, der bevæger sig indenfor slægterne og bevirker den bølgebevægelse i deres fremtræden i samfundslivet, som er almindeligt iagttaget, rummer den foreliggende bog meget stof af interesse og betydning.

ALBERT FABRITIUS.

SPØRGSMÅAL

(Eventuelle Svar bedes tilsendt Redaktionen, der vil sende dem videre til Spørgeren og offentliggøre dem i Tidsskriftet.)

BOOLSSEN-HALGREEN

Toldkontrollør i Kiel, PETER CHRISTOPH FRIEDRICH BOOLSSEN, født 23. Juni 1784 i Glückstad, død 6. Maj 1836 i Kiel; gift med BERTHOLINE CAROLINE BONNIER, født 1788 i Slagelse, død 30. April 1870 i Hillerød. I 1811 var P. C. F. Boolsen Fuldmægtig i Revisionskontoret for Hertugdømmernes Toldregnskaber. Ægteparrets Vielse søges. Har antagelig fundet Sted i Aarene 1812-13.

Fanesmed ved Bosneakerne, Køge, WILHELM HALGREEN, født ca. 1758 i Kbhvn. efter anden Opgivelse i Lund i Sverige. Død 29. Maj 1847 i Køge. Gift med BIRTHE PEDERSDATTER, født 1758 i Højelse, død 2. Novbr. 1847 i Køge. Wilh. Halgreens Fødsel søges, ligeledes Ægteparrets Vielse, som antagelig har fundet Sted i Aarene 1790-93.

JOHS. BOOLSSEN.

IUELL

Købmand i Arendal, generaltoldforpagter NICOLAJ IUELL (f. 6. maj 1723 i Solør, søn af foged i Østerdalen m. m. CHRISTIAN IUELL, 1679-1744, død i Arendal 31. juli 1777) til Strømsbo, var gift anden gang med ANNA MARIA ANDERSDATTER DEDEKAM, f. 12. oktober 1733 i Neskilen, død 5. febr. 1779 i Arendal. Af disse ægtefæller fandtes malerier, der i sin tid tilhørte købmand P. SIMONSEN i Christiania, ved hvis auktion i København (Charlottenborg) de blev solgt sammen med et tredje Iuell-portræt under nr. 752 i februar 1896. Billederne erhvervedes af en kommissionær. Kan det oplyses, hvem det tredje portræt forestiller, og hvor de tre originaler findes?

RAGNAR IUELL.

MEDDELELSER

LIGPRÆDIKENER

I „Sammlung neun heiliger Reden“ 1763 (Kgl. Bibl. Kat. 6 II 245) findes følgende Ligprædikener med Personalialia, som ikke er omtalt i Bibliotheca Danica III eller i det Kgl. Bibliotheks personalhistoriske Kataloger:

- Peter Wøldicke: Gottfried Sass, Archidiaconus i Haderslev.
 - - Peter Schneider, Hospitalspræst i Haderslev.
 Christoph Sass: Peter Wøldicke, Præst og provst i Haderslev.
 - - Johannes Tychsen, Præst og provst i Haderslev.
 Lorenz Biørensen: Peter Wøldicke og hans Slægt?

Hospitalspræsten Peter Schneider har selv skreven den første Del af sine Personalia. Han skriver, at hans Fader hed Jakob Matzen Schneider og var Borger og Lavsmester i Haderslev. Da Faderen betegnes som Lavsmester (Amtsmeister), slutter jeg, at han har været Haandværker og fntl. Skrædder. Ved Eftersyn i Achelis: Bürgerbuch Hadersleben, finder jeg, at Jakob Matzen, Skrædder (Schneider) fik Borgerbrev d. 21. Juni 1670. Man tør vel nok gaa ud fra, at det er Hospitalspræstens Fader. Faderens Haandværk er saaledes i næste Slægtled bleven til Familienavn.

J. SMITH.

PRÆSTESLÆGTER

Pastor Paul Nedergaard beder meddelt, at han som særtryk af Dansk Sogne- og Præstehistorie agter at udgive et stort, to-spaltet hæfte med stamtaavler over 105 præsteslægter (udvidet i forhold til den oprindelige tekst med hustruernes navne) – en slægtshaandbog i kort, overskuelig form. Hæftet vil dog kun blive udsendt, såfremt der melder sig et tilstrækkeligt antal abonnenter inden 1. september 1952 – prisen vil blive ca. 12 kr.

KJERRUMGAARD

Undertegnede besvarer gerne så vidt muligt spørgsmål vedrørende alle slægter Kjerrumgaard og vil selv være taknemmelig for oplysninger om alle af dette navn. Da jeg allerede har et temmelig stort materiale, bedes eventuelle meddelere for at spare ulejlighed til indledning blot sende mig en kort meddelelse om, hvem deres oplysninger drejer sig om:

ELSE MARGRETHE KJERRUMGAARD JØRGENSEN, arkivfuldmægtig, cand. mag.
 Københavns Stadsarkiv, Rådhuset, Kbh. V.

KOBBERNAGEL – SCHRØDER

Oplysninger vedrørende slægten KOBBERNAGEL fra Falster og samtlige slægter af navnet SCHRØDER samles af civilingeniør Per Schrøder, Ulrikkenborg allé 46, Kgs. Lyngby.

LA COUR

Den i min artikel Kongelige Resolutioner 1848–1880 (11. rk. VI, 86) nævnte LA COUR hed CHARLES, sekondløjtnant i 3. dragonregiment, død 1921 som premierløjtnant og redaktør. Stjernen efter navnet skal udgå, da han nævnes hos Richter.

LORENZEN

Af H. R. Hiort-Lorenzen: Slægten Lorenzen fra Rinkenæs 1842-1942, 3. udg. ved J. F. Gotschalk og Albert Fabritius, Kbh. 1942, har cand. jur. Gotschalk stillet et begrænset antal eksemplarer til rådighed for samfundets medlemmer. Bogen vil blive fremsendt mod indsendelse af 50 øre i frimærker sammen med begæringen til tidsskriftets redaktion.

SAMFUNDETS ANLIGGENDER

Samfundet har afholdt tre møder med følgende foredrag:

Bjørn Kornerup: En mærkelig Rektorskæbne (30. marts 1951).
 H. Topsøe-Jensen: H. C. Andersen og de fynske Herregaarde (26. april 1951).
 Harald Jørgensen: Den unge C. N. David (23. november 1951).

Samfundets bestyrelse har valgt fru HILDEGARD VON MARCHTALER, Hamburg, til korresponderende medlem.

Følgende har indmeldt sig i Samfundet i 1951: forstassistent N. E. HOLTEN, Randbøl og civilingeniør OVE M. STORM og fra 1. januar 1952 arkivfuldmægtig, cand. mag. ELSE MARGRETHE KJERRUMGAARD JØRGENSEN, topografassistent HOLGER ELKJÆR og UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK, Kiel.

Samfundet har derefter 333 medlemmer, nemlig 272 i Danmark, 42 i Norge og 19 i det øvrige udland. Det tilsvarende tal ifjor var 329 medlemmer.

Bestyrelsen består af:

Højesteretsdommer A. DRACHMANN BENTZON.	Kontorchef i Finansministeriet ARILD FALK-JENSEN.
Kammerherre, hofjægermester, lensbaron H. BERNER SCHILDEN HOLSTEN.	Museumsinspekt. H. HJORTH-NIELSEN.
Kontorchef i Danmarks Nationalbank O. H. CLEMENTSEN.	Professor ved Universitetet, dr. jur. STIG IUUL.
Redaktør, cand. mag. POVL ENGELSTOFT.	Kgl. ordenshistoriegraf, overarkivar i Rigsarkivet, dr. theol. BJØRN KORNERUP, formand.*
Administrator, dr. phil. ALBERT FABRI TIUS, sekretær.*	Overbibliotekar, dr. phil. H. G. TOPSØE-JENSEN.*
	Redaktør T. VOGEL-JØRGENSEN.

De med * betegnede herrer danner skriftudvalget.

Æresmedlemmer.

Professor, dr. theol. J. OSKAR ANDERSEN.
 Grosserer TH. BULL, Oslo.
 Överbibliotekarie, fil. dr. GUNNAR CARLQVIST, Lund.
 Riddarhusgenealog, universitetssekretær, fil. dr. h. c. TOR friherre CARPELAN, Helsingfors.
 Professor, dr. phil. HALVDAN KOHT, Oslo.

Korresponderende medlemmer.

Justitsråd OSO DURCHMAN, Helsingfors.

Docent, fil. dr. BENGT HILDEBRAND, Stockholm.

Archivrat, Professor, Dr. HANS KELLINGHUSEN, Hamburg.

Frau HILDEGARD VON MARCHTALER, Hamburg.

Ingeniør P. R. SOLLIED, Oslo.